

МОТИВАЦИЯЛЫҚ ИДЕЯЛАРДЫҢ ТОПТАМАСЫ

Балаға жасағысы келмейтін әрекетті қалай жасатуға болады?

Бұл ерекше жинақ! Өйткені мұнда бірталай аналар мен кураторларымыздың тәжірбиесі топтастырылған. Бұл жерден сүзгіден өткен, жұмыс жасайтын, нәтиже көрсететін, балаға қиын кезеңде көмектесетін түрлі идеялар жинақталған.

Сіз осы идеямен шабыттанып, фантазияңызға ерік беріп, балаңыз екеуіңізге қажетін аласыз.

1. [Неге балаға мотивация беру қиын?](#)
2. [Баланың жасағысы келмейтін ісін жасауға қалай мотивация беру керек?](#)
3. [Балаға мотивация берудің қандай әдістері бар?](#)
4. [Балаңыз далаға шыққысы немесе балабақшаға барғысы келмейді](#)
5. [Бала тамақ ішкісі келмейді](#)
6. [Бала қолын жуғысы, суға түскісі келмейді](#)
7. [Бала тісін тазалығысы келмейді](#)
8. [Дәрі ішкісі, емделгісі келмейді](#)
9. [Ойыншықтарын жинағысы келмейді](#)
10. [Ұйықтағысы келмейді](#)
11. [Өтінішіңізді орындағысы келмейді](#)
12. [Үй жинауға көмектескісі келмейді](#)
13. [Сабақ оқығысы, үй тапсырмасын орындағысы келмейді](#)
14. [Балалар бір-бірімен төбелесе береді](#)
15. [Тағы басқа жағдай](#)

Неге балаға мотивация беру қиын?

Аналар көбіне балаға мотивация беру қиын дегенді алға тартады. Оған уақыт, көңіл күйіміз, күшіміз де жетпей қалады дейді. Фантазияны айтпағанда! Одан бөлек, неге бала бір айтқанда түсіне салмайды деп байбалам салады.

Балаға мотивация бере алмаудың бірнеше себебі болуы мүмкін:

1. **Қатты шаршау.** Өзіңіз шаршап тұрсаңыз, қалай балаға мотивация бересіз.
2. **Балаға көңіл толмау және ренжу.** Баламен ара қатынасыңыз нашар болса, кейбір қылықтарын көңіліңізге алып, ренжіп, ашуланып жүрсеңіз, мотивация бере алмайсыз.
3. **Ішкі қаттылық және өзіңе көңіл толмаушылық.** Біз ата-ана ретінде өзімізге өзіміздің көңіліміз толмаса, ол әрбір әрекетімізден көрініс табады. Сенімсіздік пайда болады. Балаға сөзіміз өтпейді. Мұндай кезде көңіл де көтере алмайсыз, қиялыңыз да алысқа бармайды.
4. **Тәжірбиенің жоқтығы.** Егер бала кезіңізде сізге мотивация бермеген, түрлі идеямен шабыттандыратын адам болмаса, онда сізге өте қиын болады.

Егер осы аталған себептермен бетпе-бет келсеңіздер, көңілдеріңізді түсірмеңіздер!

Мен сіздерге балаға мотивация берудің ең қарапайым әдісін ұсынамын.

Баланың жасағысы келмейтін ісін жасатуға қалай мотивация беру керек?

Балаға мотивация беруге ойындар қолдану, қиялға ерік беру және қызығушылығын ояту арқылы өзіне ұнамайтын істерді жасата аласыз. Қанша жерден кедергілер болса да!

Сіздерге бірнеше кеңесті ұсынамын.

- 1. Байқампаз болыңыз.** Бала жасағысы келмеген, бірақ жасауға келіскен сәтті байқаңыз. Келіссе, оған не себеп болды? Сіздің бір идеяңыз ой салған болар? Қалай дегенмен сіз баланы басқара аласыз.
- 2. Шұғыл шаруаларды жазатын блокнот арнаңыз.** Көмектескен мотивацияны бірден жазып отырыңыз. Және ойыңызға келген идеяны жазуды әдетке айналдырыңыз.

Өзіңізге ыңғайлы тәсілді қолданыңыз: телефон заметкасына немесе стикерге жазып, тоңазытқышқа жабыстырып қойыңыз. Ең бастысы- идеяңыз қолжетімді жерде жазылып тұру керек.

- 3. Миыңызға шабуыл жасап тұрыңыз.** Бұл тәсілдің негізгі мақсаты - көбірек идея табу. Мысалы, «баланың тісін жууға мотивация беретін 20 әдіс» деген сияқты тізім жасап алыңыз. Кейбір идеяларыңыз күлкінішті болса да, қайталанса да тоқтамаңыз. Ойыңызға келгенін бәрін жазыңыз, одан кейін сүзгіден өткізесіз.
- 4. Басқалардың идеясын жинаңыз.** Инстаграмда басқа аналардың парақшасын, арнайы сайттар мен блогтарды оқыңыз. Басқа аналармен пікір алмасыңыз.
- 5. Балаларыңыздың қалауына назар аударыңыз.** Оларға не ұнайтынын, қандай идея әрекет жасауға итермелейтінін бақылаңыз. Жазып алыңыз!

Балаға мотивация берудің қандай әдістері бар?

- 1.** Бала ішін пыстыратын тапсырманы орындағаннан кейін күшті бір нәрсе болатынын айтуға болады. (нәтижеге мотивация беру). Мысалы, мына тапсырманы орындасаң, одан кейін ана жаққа барамыз. Немесе керісінше. Қане, тезірек жасап тастайық. Сол кезде баланың назары тапсырманың нәтижесінде болады.
- 2. Процесті жеңілдетіңіз.** Ол үшін сіз түрлі «фокус» элементтерін қоса аласыз. Сонда тапсырманы орындау өте көңілді болады. Достарын шақырып, ертегі кейіпкерлерінің киімдерін киіп, назарын аударуға болады.
- 3. Жанама мотивацияны қолданыңыз.** Бұл әдістер баланы әрекет жасауға итермелейді. Басқа адамдарды қатыстыра жасаймыз. Олар сіздің балаңызға мотивация беріп, көңілін көтере алады.
- 4. Баланың установкасына әсер етіңіз.** Баланың алдында өзіңізді еркін сезініңіз. «аванс» теникасын қолданыңыз. Оның бойында қандай қабілет бар, ол болашақта қандай адам болатынын, қандай жетістікке жететінін айтыңыз.

Бала киінгісі де, шешінгісі де келмейді

Нәтижеге мотивация беру

«Балама таңертең балабақшаға барғанда киіну қиын. Осы кезде менің ойыма келгені: Қане, сен тез киінесің. Балабақшаға жеткенде екеуміз есікке дейін жарысып жүгіреміз. Кім бірінші келеді екен!», Сөйтіп шұлығын тез киюге көмектестім. Ол әрине, қуанып киіне бастады».

«Біз ата-әжемiздiң үйiнде қонақта болдық. Балама аяғыңа тәпiшке киiп алшы деп едiм. Бiрден кимеймiн деп жауап бердi. Сол кезде мен: «Жүр, атаңның қармағын көргiң келе ме?. Онда тәпiшкенi ки, бiрге барып көрейiк» дедiм. Бiрден келiстi.

«Үйге қайтатын уақыт келдi. Жиналып жатырмыз. Балам әжесiмен ойнағысы, жүгiргiсi келiп, үйге қайтпаймын» дедi. Сол кезде ойынды қолдандым. «Далада әжеңмен қуаласпақ ойнағың келе ме?» дедiм. Әрине, «ойнағым келедi» дедi. Онда тез киiнiп далаға барайық дедiм. Қарашы, әжең киiнiп алып, сенi күтiп тұр. Тездетiп киiн деп көндiрдiм.

Әдетте, балам өзi киiнедi. Бiрақ сирек. Таңертең ерте емханаға бару керек болды. Кiшкентай қызымды оятып алмас үшiн ақырын киiнiп шығып кетуiмiз керек едi. Мен оған ертегiдегi оқиғаны айтып, мотивация бердiм: «Қане, таңертеңгi қаланы әжеңнiң көлiгiмен серуендеуге барғың келе ме?» Сол кезде балам қызығушылық танытып, өзi киiне бастады.

Балам киiнгiсi келмегенде мен оған: «Шалбарың мен күртешендi ки, құстар ұясындағы жемдi жеп бiтiрдi ме екен көрейiк» деп айтамын.

«Ал мен мотивация беру үшiн жарыс ұйымдастырып жiберемiн: Киiнгiң келмейдi екен. Әжең бiрiншi киiндi. Мен әжеңмен қыдырып келемiн деймiн. Сол кезде бала бiрiншi

киінгісі кеп кетеді. Одан кейін қызым бірінші киінді, ол — чемпион болды» деп мақтаймын.

«Демалыс. Таңертең күшікті далаға шығару керек. Мен будильник қойдым. Егер тез жиналсақ, өзімізбен бірге шананы алып, сырғанаймыз деп сөз бердім. Сол кезде ешқандай қарсылық көрсетпестен, киімін өзі киді».

Процесті ойынға айналдыру

«Мен процесс кезінде мотивация берем, метафора ойлап табамын. Мысалы, қызыммен күртешесінің түймесін түймелегенде «сарайдың есігін құлыптаймыз» және «итті далаға шығарамыз». Ал түймені шешкенде «итті үйге кіргіземіз».

Киінген кезде мен керісінше санаймын. 5-тен бастап. Мысалы, қызым орындықта отырып, «мен шаршадым» деп, аяқ киімін асықпай шешеді. Солай ұзақ отырады. Мен шкафтың жанына келіп, есікті ашам да: Назар аударыңдар! Назар аударыңдар! Үй жабылады. 5,4,3,2... Осы кезде қызым тез аяқ киімін шешіп, шкафқа салып, есігін жабады.

Егер қызым киінгісі келмей, еркелейтін болса, мен оған «але-оп» деп команда беремін. Сол кезде тез аяқ киімін киіп алады. Далаға қандай аяқ киім, қандай аксессуар таққың келеді деп, таңдау жасауға ұсыныс тастаймын. Өзі өте сәнқой қыз!

Біздің тісімізді тазалап, далаға шығуымыз машинист Сергей Алексеевичке байланысты. Бұл ұлымның жақсы көретін кейіпкері. Ойын былай болады: Сергей Алексеевич машинистің киімін киіп жұмысқа барады. Сондықтан жұмысқа барарда киіну керек. Жұмыстан келгеннен кейін киімін шешуі керек.

Бір күні даладан келгеннен кейін балам аяқ киімің мен күртешенді шеш дедім. Аяқ киімін өзім шешіп бердім. Ол күртешесін шешті, бірақ орнына ілгісі келмеді. Одан әрі шешінгісі де келмеді. Шамам жоқ, шаршадым деді. Саған робот көмектессін дедім. Өйткені олардың күші көп. Бұл идея балама ұнады. Ол роботпен күртешесін алып, іліп қойды. Шаршаған кезде киім ілуге робот көмектесетін болады деп келістік.

Біз терезенің алдында киінеміз (тереземіз еденге дейін). Сол кезде қызыл машинаны іздеп тұрамыз. Сонымен бір жерге барамыз деген оймен.

«Қызым биге барғанды жақсы көреді. Бірақ таңертең жиналғысы келмейді. Сонда мен: тіземе отыршы, мен саған қандай түс көргенімді айтып берейін деймін. Мен осылай түсімді айтып, ақырын киіндіре бастаймын. Одан кейін қызымның көңіл күйі көтеріліп, біз тез жиналамыз».

«Қызым киінгісі келмеді. Сол кезде мен нәскиінді теріс ки деп едім, соған қызығып киінді».

«Балам киім киюде қиналады. Балабақшада да тәрбиешілер көп шағым айтады. Ұлыма сен космонавт боласың. Сол үшін тез киініп, шешініп үйренуің керек дедім. Егер осыны тез үйренсең, сені космонавтар мектебіне қабылдайды» дедім. Ол енді тез шешінетін, киінетін болды. Мен әркез космонавтар туралы айтып, оны мақтап отырамын».

Жанама мотивация

«Мен сабақтың материалдарын пайдаландым. Балам қарындасына қалай киіну керегін көрсетті. Мен енді балама қарындасына мотивация беріп, тамақ ішуге, киініп, шешінуге көмектесуін сұраймын. Ол енді ерекше ықыласпен жасайды».

«Әдетте, баланы далаға шығарда киіну деген процесте қиындық туады ғой. Өзі киінгісі келмейді. Екеуміз бірге шалбарымызды киейік деп көндіре алмағанда, мынандай жана мотивация қолдандым: Қане, мысыққа шалбарды қалай кию керегін көрсетейікші. Ұлым қызығушылық танытты. Екеуміз бірігіп киіп алдық».

Бассейннен кейін балам шаршадым деп, өзі киінуден бас тартып, менің киіндіруімді өтінді. Бұл кезде кішкентай қызымды киіндіріп, өзім де киінуім керек еді. Сол кезде жанама мотивацияны қолдануды жөн көрдім:

«Қызым, қарашы, сенің ағаң қалай бәрін өзін жасайды. Сенесің бе, ӨЗІ шалбары мен кофтасын кие алады. Қазір саған қалай кию керегін көрсетеді. Қарасам, балам шынымен өзі киіне

бастады. Әрине, мен қарындасымнан үлкенмін ғой, өзім киіне аламын» деді.

«Біз балабақшаға жиналғанда, мен қызымның өзімен бірге алатын ойыншықтарын ұстап тұрамын. Және сол ойыншықтардың атынан сөйлеймін: Сен мені бүгін балабақшаға апарасың ба? Қандай керемет! Ондай болса, маған киініп үйрену керек. Қане, сен қалай шұлығыңды киесің, көрсетші деймін».

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

«Біз ойыншықтар, киім, үй жануарларының атынан сөйлегенімізге көп болды. Егер дала не көретініміз, қайда баратынымыз туралы айтсам, процесс тез жасалынатын болды. Және өз еркіңмен ешкімге жалынбай киінудің қандай жақсы екенін айта беремін. Жақында өзінен кішкентай баланың қалай киінетіні туралы видеоны бірге көрдік».

«Қызымды киіндірген кезде кіндік әкесінің бір оқиғасы есіме түседі». Ол кісі армияда болғанда тез киінетін едік дейтін. Ол кіндік әкесін қатты жақсы көретін және одан бұл армиядағы киіну процесі туралы естігенінен бері, тез жиналатын болды. Егер жалқаулана бастаса, 1,2 деп санаймын. Сол кезде асығады.

Баланың далаға шыққысы, балабақшаға барғысы келмейді

Нәтижеге мотивация беру

«Мен балама далада бізді күтіп тұр деп мотивация беремін. Мысалы, біздің подъезде жүретін мысыққа тамақ береміз. Мен балама: жүр, ана мысықты көрейік. Мүмкін қарным ашқан шығар деймін. Біз мысықтың қалын білеміз, сипалаймыз. Ол бізге еркелейді».

«Далаға шығарда балама: жүр, шалшықты көрейік. Беті мұз болып қатып қалған шығар. Соны сындырайық» деймін.

«Балам ойын алаңынан кеткісі келмегенде, қалай алдасам, немен қызықтырып алып кетсем деп ойлаймын. Мысалы, үйде түрлі түсті мұз жасаймыз деймін. Егер идеям балама ұнаса, біз тып-тыныш үйге қайтамыз».

«Біз қызыммен батут орталығына арамыз. Бірақ ол жерден үйге қайтуымыз қиын болады. Соңғы рет қызымды сол жерде суретке түсіріп алдым да, үйге барайық мына суретті әкеңе көрсетеміз. Сенің биіктен секіргеніңді, төбешіктен сырғанағаныңды көріп қатты қуанатын болады деймін. Келіседі. Екеуміз бүгін күшті демалдық. Сен ештеңеден қорықпайсың деп мақтаймын.

«Күндіз қызымды далаға шығару қиын. Одан кейін кеш бастқан үйге кіргізу де оңай емес. Қызым айқайлайды, ашуланады: Анашым, мен әлі ойнағым келеді. Осылай жылап жүріп, бірнеше рет қайталайды.

Мен: «Естідің бе? Қызым, сен естідің бе?»

Ол үндемей қалады да, маған қарайды.

Мен: Терезенің алдына торғай қонды. Ол саған бір нәрсе айтуымды өтінді.

Қызым: Құс қайда?

Мен: Сен қатты айқайлағаннан, ол қорқып кетті. Тез маған айтты да, ұшты. Оның не айтқанын білгің келе ме?

Қызым: Иә!

Мен: Ол қатты қарны ашқанын және дала суық, жейтін тамағын жоғын айтты. Саған тамақ әкеп беруін өтінді. Торғайға тамақ апарып береміз бе деймін.

Далаға жиналғанда қызым киінгісі келмей, еркелей бастады. Сол кезде мен далада пониге отырып қыдыратынымызды айттым (солай жасадым да). Ол бірден келісті. Тез жиналды.

Балама бассейнге баруға мотивация беру үшін біз балықтардан да тез жүзетін боламыз деп айтамын.

Ұлымды нәтижемен қызықтырып қойдым: егер біз тез киінсек, коляскада әжеңе сатып алған сыйлықты көреміз.

Қызым төсектен тұрғысы келмегенде мына мотивация көмектесті Тез тұрып киініп, қалған уақытта әдемі прическа жасайық дедім. Сонда балабақшаға ханшайым болып барасың дедім.

Кеше, мысалы, біз дүкеннен шыққанда, қызым жүргісі келмей, көтер деп жылады. Мен тезірек үйге барайық. Кеше пошташы әкелген сыйлықты ашуымыз керек дедім.

Қызым балабақшадан кейін би үйірмесіне барғысы келмеді. Шаршадым деді. Мен үйірмеде жаңа таныстар болады, олармен сөйлесесің, ол жерде жаңа картиналар бар, соларды көресің деп қызықтырдым. Қызым қызығушылық танытып, баратын болды.

Үйде құсқа ұя жасадық. Қызым оны бояды. Енді күнде таңертең құстарға жем апарамыз. Таңертең жылап тұрғысы, киінгісі келмегенде, тез жиналып, құстарға тамақ беру керек деймін. Қызым бірден ас үйге жүгіріп барып, жемді салып алады. Оның осылай қамқорлық көрсетуге асығатыны мені қуантады. Балабақшадан алып қайтқанда құстарға түскі ас береміз. Қызымды мақтаймын. Өзімді де іштей мақтаймын.

Баламды киіндіру үшін ойын алаңындағы сарайға барамыз деймін. Ал үйге кіргісі келмегенде, оны үйде мысық, ат күтіп отырғанын айтамын (ол қызымның сүйікті ойыншықтары). Үйге кірерде алаңдағы сарайға қол бұлғап қоштасамыз. Бұл ритуал балама қатты ұнайды.

Киініп болған соң, бірден бізбен балабақшаға баратын ойыншық-достарымызды, күректерімізді дайындаймыз. Далада құстарға беретін қытырлақты пакетке салып аламыз. Осылай далаға шығатын мақсатымызға қарай дайындаламыз.

Кейде бір қиын тапсырмаға тап боламын. Ол баланы әкесімен далаға шығару. Осындай жағдайда балама маған даладан қар алып кетуін өтінемін.

Процесті ойынға айналдыру

Сауда орталағында болған жағдай: өзіме киім алуым керек болды. Баламды кімге тастарымды білмедім. Оған телефонда «айналып» тұратын ойын ойнауға кеңес бердім. Секундомерді қосып қойдым. Кім бірінші маған көйлек таңдаса, сол жеңетін болады. Жеңімпаз – СО –ын көлікпен аралайды. Уақыт зымырап өтіп жатты, ал балам маған көйлек таңдауға көмектесті.

Балам екеуміз балабақшадан үйге келе жаттық. Ол бір кезде шаршадым, күшім жоқ, жүргім келмейді деп жылады. Көтер деді. Мен оны тоқтатып: Әне, қарашы, үйге жақындап қалдық. Екеуміз самолет ойнайық. Алдымыздағы самолеттің жолы. Екеуміз қолымызды қанат сияқты көтеріп, ұшып жетуіміз керек дедім.

Бала қуана ойынға кірісті. Үйге жетіп қалғанда тағы шаршадым деді. Мен сол кезде аз қады, турбо-режимді қос дедім. Сонда

өзіме де самолет сияқты ұшпай-ақ дыбыс шығарып қана жүре бердім. Бұл ойын бізді осылай үйге оңай жеткізді.

Менің балама пираттар мен қазына туралы оқиғалар ұнайды. Бірнеше күн далада қыдырмай, қазына іздеуге ұсыныс тастадым. Оның көздері жанып, картаны іздеуге кіріседі. Біз қазына бар жерге крестик салып қоямыз. Далада әбден жүріп біткеннен кейін, діттеген жерімізге барамыз. Мен оған байқатпай кәмпит салып қоямын. Балам оны тауып алған кезде қатты қуанады.

Соңғы кездері даладан истерикасыз үйе кіреді. Маған көмектеседі. Біз басқа балалар сияқты ойын алаңынан айқай-шусыз қайтатын болдық.

Далада жай жүргім келмегенде, мынандай оқиға ойлап таптым. Мен динозаврмын. Баламды қуамын. Немесе мен анасымын, ол Бэмби бұғысы. Екеуміз аңшылардың бірге қашамыз. Осындай оқиғалар жағдайды өзгертеді. Ешқандай қарсылықсыз баланы көндіруге болады.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Балам далада жүргенде қолыма алуды өтінген кезде, мен: сен кішкентай болғанда, жай жүретінсің, қолыма ал деп жылайтынсың. Қазір қарашы үлкен болдың, тез жүре аласың.

Аяқтарың қандай күшті! Бауырыңа көрсетші, қалай тез жүре алатыныңды.

Кешке дүкеннен шыққанда ары қарай жүргім келмейді деп қызым жылады. Мен сөмкені самокатқа іліп қойдым да, қазір оларды үйге апарамыз дедім. Олар өте ауыр. Қалай ойлайсың, біз оны үйге дейін апара аламыз ба?

Қызым бірден тынышталды. Самокатқа тұрды да, күліп айдап кетті. Мен оның жақсы көмекші екенін айтып мақтадым.

Куратордан кеңес:

«Балаға ата-анасымен бірге өткізген уақыт ең жақсы мотивация»

Мысалы,

- ойын: үстел ойыны, пазл, конструктор, сурет салу:
- қала сыртындағы жұмыс, гүл өсіру, көлік жуу:
- бірге демалу: шаңғы тебу, шанамен сырғанау, аққала соғу, футбол, волейбол, теннис, жүзу:
- бірге театрға, музей, киноға т.б. бару:

Осы тізімдегі кез келген шараны мотивацияға айналдыруға болады.

Даладан үйге кіргізу үшін былай мотивация беруге болады. Сиқыршы пошта жәшігіне қандай не салып қойды екен көреміз бе? Баланың көзін жауып, жәшіктен кілт, хат немесе басқа кез келген затты алып шығыңыз. Немесе ойынға ойыншық алып шығыңыз да, оған тамақ беретін

уақыт болды, ұйықтату керек, тоңып қалды деп алдап кіргізіңіз.

Бала тамақ ішкісі келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Балам тамақты тауысып ішу үшін «мықты» боласың деп мотивация беремін. Ол тамақты бітіре сала, маған күшті бұлшықеттерін көрсетеді.

Кім бірінші кешкі ас ішуге үстелге жетеді? Анасы ма, әлде қызы ма? Екеуміз жарыса жүгіреміз. Немесе «кім бірінші үстелге отырады» деп жүгіреміз.

Қызым үстел басында ұзақ отырды. Сорпаны ішкісі келіп тұр. Бірақ асығар емес. Сорпа суып қалды. Оны қайтадан жылыттым. Сонда да ішкен жоқ. Сонда мен: «Қане, тезірек бәрін тауысып, мумие ойнауға барайық» дедім. Қызым бұл ұсынысты естіп, бірден келісті. Тамақты тауысты.

Тамақ ішу үшін: кім бітіреді, соған тосынсый беремін деймін. Мысалы, дәрумендер. Немесе ертең балабақшаға апаруға ойыншық таңдауына рұқсат беремін. Және егер тез бітірсең, екеуміздің құшақтасуымызға уақыт қалады. Біз әдетте балабақшаға шығарда отырып немесе жатып құшақтасамыз.

Бірнеше апта мынандай эксперимент жасадым. Егер мультфильм көргің келсе, наклейка жабыстырғың келсе, тамақты сағат тілі 00 (уақытты өзіңіз белгілейсіз) болғанша бітіруің керек. Әйтпесе бөлмеіе барып ойнайсың деймін.

Балаларыма: ботқаны бітірмесең зоопаркке бармайсың деп ешқашан айтпаймын. Керісінше: Қане, мен саған ботқаны бітіруге көмектесейін, одан кейін зоопаркке барып жираф көреміз. Менің бір танысым звондап: оларға дейін қызыл трамвай жүретінін айтты. Біз оған үлгереміз.

Процесті ойынға айналдыру

Біз космонавт болып ойнаймыз. Мысалы, таңертең балам космонавттың таңғы асын ішеді, ал жуынар алдында шлемін шешеді.

«Самолет ұш» ойынын қолдан. (қасықты ауызға ұшырып барып беру). Мен қызым тамақ ішкісі келмегенде осылай жасаймын.

Егер балам таңертең ботқа жегісі келмесе, мен былай деймін: Ой, ішінді қарашы! Оған таңертең ботқа жеу керек. Әйтпесе өзі жей алмайды ғой. Қане, оған көңілді, сау болу үшін көмектесейік. Сен үлкен болғанда күшің көп болады. Сонда ағаңның семсерін ала аласың/ көлге түсесің/ паровоз ойнайсың т.б.

Жанама мотивация

Менің 3 жасар баламның проблемасы - өз бетімен тамақ іше алмауында. Енді кішкентай інісіне ағасының қасықпен тамақ жей алатынын айтып мақтаймын. «Қарашы, ағаң қандай үлкен. Өзі тамақ жейді. Сенде ағаң сияқты өскенде өзің жейтің боласың» деймін. Балам, көрсетші қалай сен бір тірелке тамақты тауысып қоясың? Бұл мотивация жұмыс жасайды. Балам өзін үлкен сезініп, тамағын тауысып үстел басынан тұрып кетті.

Тамақты өз бетімен ішу үшін жанама мотивация қолдандым. Үйде 4 жануардың суреті бар бояу бар еді. Балам: мына жануарларда қалай тамақ жеу керегін көрсетші. Сен үлкенсің, олар сенен үйренеді. Қозы, қарашы қасықты қалай ұстау керек? Дұрыстап қарап ал! Енді итке көрсетші. Басында қызық болып еді. Аяқ жағында жалығып кетті. Одан кейін мен тәрелкеде қанша қасық қалғанын санайық дедім. Балам қызығып, барлығын тауысты.

Қызым тамақты бітіргісі келмеді. Мен ағасына тап-таза тәрелкеңді көрсетші дедім. Бұл идеям маған көмектесті.

Балаға дәл қазіргі сәтпен мотивация беру керек. Оны кішкентай қадамдардан бастасаңыз, қарсылық көрсетпейді.

Мысалы, қане, көрсетші қалай бір қасықты бітіресің? Мен қатты таң қалып тұрмын. Әкеңе, анаңа фотоға түсіріп көрсетем, бетіңнен сүйем (бұл жерде мотивация ретінде жақындарының эмоционалдық реакциясын қосуға болады)

Бала қолын жуғысы, суға түскісі келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Қызым есіктің алдында жылап тұр. Не керегін білмейді. Шаршап тұрғанын білем. Киімін шешіп, ваннаға көшпіршік жаса дедім. Қызым бірден келісіп, қолын көпіршітіп жуа бастады.

Даладан келген соң балама қолыңды жу дедім. Сені сабын шақырып жатыр деп те көрдім. Бірақ көмектеспеді. Содан кейін раковинада машиналармен ойнап, оған көпіршік жаса дедім. Бұл әдісім көмектесті. Енді ол машинамен қол жуатын болды.

Процесті ойынға айналдыру

Кешке балам шомылғысы келмеді. Космановты шомылдыруға тура келді.

Кешке балаларымыздың ешқайсысы жуынғысы келмейтіндерін айтты. Содан кейін күнде бір-бірден жуынасыңдар деп келістік. Кезекпен! Бірінші күні жеребе тастадық. Ары қарай кезектесіп жуына бастады.

Бала тіл алмай қойғанда көмектесетін бір тәсіл – жатар алдында ваннаға түсіру. Оған да көнбейтін кезі болады. Сонда күйеуіміз екеуміз балама: сені супер жылдам робот-жуғыш жуындырғанын қалайсың ба дейміз. Ол риза болып, ваннаға қарай жүгіреді.

Жанама мотивация

Балам қолын жуғысы келмегенде, сабыннан атынан сөйлеу көмектеседі «қазір сен сабынмен қолыңды жусаң, ол сағат рахмет айтады. Қане, сабынға қалай қолыңды жуатыныңды көрсетейікші».

«Маша және аю» мультфильміндегі ән көмектеседі. («Мама учит мыть копытце непослушных поросят»).

Куратордан кеңес:

Баланың қолын жууына мотивация беру үшін:

- түрлі түсті сабындарды ұсынуға болады;
- пішіндері әртүрлі сабындарды (жануарлардың т.б.)
- әртүрлі иісі бар сабындарды қолдану. Бала иістерін айырып үйренеді.
- Балаға дүкенде сабын таңдауға рұқсат беру (3 жасқа дейін балаға қиын болады. Одан былайғыларға бұл процесс өте ұнайды).

Бала тісін жуғысы келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Нәтижеге мотивация беру деген менде былай болды:

Тезірек тісімізді жуып алайық, содан кейін кітап оқимыз/ ұйықтар алдында ойын ойнаймыз/ наклейка жабыстырамыз.

Тіс жуғаны үшін штамп қойып отырады. Аптаның соңында пойызы бар наклейка алады. Біз бұл әдісті жарты жылдан астам уақыт жасап келеміз.

Тісің «әдемі, аппақ болады», сонда дәрігерге барып тексертудің де қажеті болмайды.

Процесті ойынға айналдыру

Үлкен баламмен ылғи тістегі монстрларды сыртқа қуып шығарамыз.

Қазір бірге тіс тазалайтын болдық. Тазалау процесі басталғанда құмсағатты қойып қоямыз. Сөйтіп щетка, пастамызды дайындап, көңілімізді көтеріп, тазалап аламыз.

Тіс тазалағанда сүйікті әнімізді қойып қоямыз. Сол кезде бала еш қарсылықсыз келіседі.

Тіс жуу процесін тісті тексеруден бастаймыз. «Қане, жаңа тістер шықты ма екен, тексерейікші. Санап жіберейін» деймін.

Ұлыма бізге ұнамайтын дүниелерді жасағанымызды «бақа» деп атаймыз дедім. Сол кезде осы сүйкімсіз бақаны жұтып алып, шаруамызды бітіруіміз керек. Әне, сен тісіңді тазаладың, бірақ тазалағың келмеген. Бақаны жұта салдың. Енді ойнауыңа болады.

Таңертең жуынғанда ылғи қызыма тақпақ оқып беремін.

(асықпай) Ойыңыздан жуынатын заттарға байланысты құрастыруыңызға болады.

Менің ұлым 2 жасынан бастап, тісін ешқандай алдаусыз тазалайтын болды. Себебі мен: Қарашы, аузыңда кімдер тұратынын? Жануарлар жоқ! Сонда мынау не? Ой, қоңыз жүр екен деп қалдым ғой. Сен бүгін алма жеген екенсің ғой. Осындай мысалды шынайы, қызықтырып айтуыңызға болады.

Біздің тісімізді тазалауға «Маша и Медведь» мультфильміндегі «Зубы чистить чаще» өлеңі көмектесті.

Біздің тіс жууымызға менің ойлап тапқан машинист Сергей Алексеевич деген кейіпкерім көмектесті. Ұлым машинист болғысы келеді. Вагондарды тазаламай жүргізуге болмайды. Өйткені оларды алдын ала тексеретін адамдар бар. Вагон ұзақ қызмет ету үшін оны тазалап, тот басып кетпеу үшін жақсы күтім жасау керек. Осы ұстаным тіс жууға жақсы мотивация болады.

Қызым жатар алдында тісін тазалағысы келмеді. Мен сол кезде екі түрлі тіс пастасын араластырып көрші деді. Ол осы процеске қызығып, бірден ваннаға бет алды. Екеуін араластырып тісін жуды.

Біздің тіс жуу процесіміз мүлде өзгерді. Түрлі эксперименттер жасадым. Бір-бірімізге қарама қарсы тұрып тазалауды ұсындым. Мен тазалаймын, қызым менің жасағанымды қайталады.

Жанама мотивация

Күйеуім жанама мотивацияны қолданды: оның тіс щеткасы мен пижамасы үлкен ұлыммен ұйықтауға дайындық туралы сөйлесіпті.

Тістер балама оларды тазалауын өтінді. Өйткені аузынан жағымсыз иіс шығып, тамақтардың қалдығы қалған екен.

Біз ваннаға ұлымның батыр ойыншықтарын алып кіреміз. Мен: ал батырлар, қараңдар. Қазір сендерге тісті қалай тазалау туралы мастер-класс көрсетеміз. Ал кешке жақын үштүсті жалбыз пастасын щеткасына жағуға рұқсат беремін. Жуып болған соң, ойыншықтардың тісін тазалаймыз.

Ал біздің тіс щеткамыз бен тарағымыз баяғыдан бері сөйлеседі. Щетка былай деді: Сәлем, тісімізді санап көрейікші. Жаңасы

шыққан шығар. Бұл қызыма ұнайды. Ойынды ары қарай іліп әкетеді.

Бүгін қызым щеткамен кездескісі келмеді. Ойыншығымен ойнап отырды. 5 минут көндіріп, ақыры ойыншықтардың тісін тазалайық дедім. Ойыншықтарға: Менің қызым А (өз қызыңыздың есімін айтасыз) сендерге тіс тазалауды көрсетеді. Үйренгің келе ме? Ол үлкен өзі тазалай алады. Ал сен кішкентайсың, тазалай алмайсың. Одан кейін қызыма: Үйретесің бе? Қызым бірден ваннаға қарай жүгірді. Ойыншығы мен өзінің тісін жақсылап жудым деді.

Балам емделгісі келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Ерінге зеленка жағып алып, тығылмаш ойнайтын болдық. Жараға жақпа май жаққанда да басқа да ойындарды ойнатуға болады.

Процесті ойынға айналдыру

Біздің проблемамыз мұрынға жасайтын процедура. Ойын түрінде мотивация беремін. Мультфильмдегі кейіпкерлерді қолданамын. «Олар сондай күшті, бәрін қорғайды. Өйткені олар мұрындарына дәрі тамызады». Сен де солар сияқты мықты болғың келе ме? Қызым ойланады да, келіседі. Мысалы, бір рет тамызған соң арыстан сияқты күшті болады. Тағы бір

процедура жасасақ, одан сайын күші көбейеді, энергиясы артады деп қолдап, мотивация беремін.

Жанама мотивация

Ұлыммен зеленканың атынан сөйлестім. Зеленка бізге сиқырлы Изумруд елінен аузымыз,а жағуға келген. Өйткені ол сенің тез жазылып кеткеніңді қалайды.

Баламды сіңбір деп ваннаға шақырдым. Әрине, оны істегісі келмейді. Сол кезде оны мен емес, ойыншықтары шақырып тұрғандай дауысымды өзгерттім. Егер қазір сіңбірсе, ойыншықтары күшті бір нәрсе көрсетеді. Ол бірден жүгіріп келді. Ойыншықтар маған не көрсетеді деп қызығушылық танытты. Сөйтіп сіңбірді. Мен баламды мақтадым. Ал паровоздары оған жарыс көрсетті.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Мен баламды «сен менің батырымсың, үлкенсің» деп мақтағанда ол дәріні еш қарсылықсыз ішіп алады. Өйткені кішкентай балалар ашты дәріні іше алмайды. Ал менің балам үлкен. Дәріні іше алады. Және бұл дәрі сенің мазанды алатын ауруды емдейді деп айтамын. Сол кезде ол аузын ашады немесе ректальді тығындәріні салуға қарсылық білдірмейді. Нағыз батыр!

Бала ойыншықты жинағысы келмейді

Бір қарасам, кітаптар жерде жатыр. Қызым бірнеше рет аяғымен басып үлгерген.

Мен қызыма: Менің қызым өте ұқыпты, кітап оқығанды да жақсы көреді. Және ылғи кітапдарды орнына жинап қояды. (басқаша әдіс қолдандым)

Қызым бұл сөзімды пысқырмады. «Жинамаймын» деп ары қарай сурет салуға кетті.

Бірнеше минут өткен соң, дауыс ырғағымды өзгертіп: «сен білесің бе, бізде Вася деген сиқыршы бала туралы күшті кітап бар. Библиотекадан жақында алғам. Оның кімге айналғаны туралы білгің келе ме?»

Қызым қызығушылық танытты. Бірден салып отырған суретін тастай салды да, маған жүгіріп келіп: «Қане, оқиықшы» деді.

Мен оған: Әрине, оқимыз. Сен алдымен кітаптарды орнына қойсаң болды дедім. Қызым тез жинап тастады. Мен оған ризашылығымды білдіріп, кітап оқып берім».

Процесті ойынға айналдыру

«Барлық ойыншықтарды біріктіріп, сиқырлы қорғаушы болады: ол барлық бөліктерді кемпірқосақтың түсіндей құрастыруға көмектеседі. Алдымен қызылдарды, одан кейін қызғылт сары және т.б.».

Кеш батты. Жуыну керек. Оның алдында бөлмеде шашылып жатқан ойыншықтар мен киімдерді жинастыру керек. Мен осы кезде ерекше дауыспен былай деймін:

- Қане, екеуміз полицей боп ойнайықшы!
Қызым қатты қуанып кетті.
- Ойнайық!
- Жоқ, одан да түнгі патруль болайық. Мен капитан Блэк болам, сен Скай боласың. (бұл «Щенящий патруль» мультфильміндегі кейіпкерлер) . Бізге бұзақыларды тауып, бәрін орнына қою керек. Мен қазір біреуін көріп тұрмын!

Осы сөзді айтып, шашылып жатқан кітапты орнына қоямын. Қызым менің әрекетіме қосылып, бөлмеде енің артымнан бәрін жинастырып жүр. Мен оны мақтап, қолдау білдіріп қоямын. Бәрін жинаған соң, тағы да мақтап, жасаған жұмысына медаль бердім. Қызым қуанып қалды. Тұтқындау керек ең қауіпті бүлдіргіш – қызымның ішкі киімі. Оны кір киімді жинайтын корзинаға саламыз. Ал біз барлық шаруаны тындырып, ваннаға жуынуға барамыз.

Жанама мотивация

«Кеш болды. Ойыншықтарды жинайтын уақыт. Мен оларға: Балалар, ойыншықтардың демалғысы келіп тұр. Олар бүгін сендермен ойнады. Енді демалулары қажет» деймін.

«Ойыншықтар баладан үйлеріне қайтуын өтіне алады».

Енді мен балама жатарда ойыншық жина демеймін. Өйткені оны ойыншықтары айтады. Олар бірге жатады. Сол себептен бәрін жинап ұйықтайды. Ойыншық жатарда балама қызықты ертегі айтып береді. Бұрын мен айтатынмын. Балам да ойыншықтарының демалуына алаңдап, бәрін тез жинап тастайды. Жауапкершілігі де арта бастады.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Балама жиі: «Қане, барлық ойыншықты жинап тастап, әкеңді таңқалдырайықшы» деп айтамын. Әкең келіп: «Оох! Ойыншықтар қайда?!» дейді.

Немерем: «ойыншықтарды жинайықшы. Анашым жұмыстан келгенде қуанып қалады» деп, ешқандай проблемасыз жинайды. «Бөлмені тап-таза қып кім жинаған?» деп таңқалады.

Куратордан кеңес:

Нәтижеге мотивация беру - бұл ата-анаға балаға бір нәрсені жасатуға итермелейтін мүмкіндік. Және бұл жерде әрекет жасағаннан кейін болатын нәтиженің құндылығы жоғары болуы керек. Мысалы, «ойыншықтарды жина, сонда бөлме тап-таза болады да, сен рахаттанып жүгіресің. Ештеңеге соғылмайсың» деген сияқты.

Баланың ұйықтағысы келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Қызымды ұйықтату қиын. Мен оған қазір балаларға қызықты түстерді таратады. Аққала туралы 4 түс қалыпты. Балалардың бәрі ұйықтайын деп жатыр. Сол түсті көру үшін тез ұйықтауың керек деймін. Әйтпесе бірінші ұйықтаған бала ғана көретінін түсіндіремін. Қызым тез ұйықтап қалады.

Біз ұйықтар алдында Дрем сиқыршыны шақырамыз. Кім тез жатып, көзін жұмса соған Дрем түс көрсетеді, Балам екеуміз көргіміз келетін түске тапсырыс береміз.

Бізде түсті сиқырлаушы бар. Ол түнді қысқартып, тезірек таңды атыра алады. Егер көзіңді тез жұмсаң, тез түс көресің және таң жылдам ататын болады.

Балам ұйықтамаймын деп көнбеген кезде, мен төсегімдегі құпияны көруге шақырамын. Төсекке жатып, аудио кітап тыңдаймыз.

Балама былай деймін: Сен балабақшаға барғанға дейін күндіз өзің ұйықтадың. Қане, тағы да солай ұйықтап көрейікші. Ұйықтап тұрғанда саған медаль беремін. Оны көп қып жинап, өзіңе ұнайтын нәрсеге айырбастап аласың.

Процесті ойынға айналдыру

Маған бір кездері ұйықтағанда киетін масканы сыйлаған еді. Жай ғана маска емес, оның жан-жағында әдемі гүлдері бар екен. Мен балама күшті тосынсыйым бар деп интрига жасадым. Одан кейін ол сиқырлы маска екенін айттым. Масканы кесең сиқырлы түстер көресің. Басында балам кигісі келмеді. Одан кейін киіп, 20 минут жатты. Қайтадан шешкісі келді. Мен шешіп, жастығыңның қасына қойып қой дедім. Ол саған сиқырлы түс сыйлайды деп едім, балам тынышталып ұйықтап қалды.

Кеше қызым мазасызданып, көп далада жүріп қойды ма, күндіз ұйықтату қиын болды. Мен ойымнан ертегі құрастыра бастадым. «Қазір саған айдаһар туралы ертегі айтып беремін. Сен ондай ертегіні әлі естіген жоқсың. Қызым қызыға бастады. Мен образға кіріп, барынша қызықтырып айтып бердім. Нәтижесінде 10 минуттан кейін ол ұйықтап қалды».

Бірнеше күн бұрын үйде ұйықтадық. Бірақ ешқандай түс көрмейтінбіз. Балама: Ұйықтау керек. Түзу жат. Сені қолың, аяғың, ішің ұйықтап жатыр дедім. Ішім уқалап, мақтадым. Балам тынышталып ұйықтап қалды.

Біздің Мистер Ұйқы деген батыр кейіпкеріміз бар. Ұйықтайтын кезде соны шақырамыз. Оның үлкен шләпісі бар. Балалар көзін жұсағанда ол түрлі түс таратады. Ол үшін ұйықтар алдында сөйлемей керек. Әйтпесе қорқытып

аламыз. Біз тезірек ұйықтап, оны түсімізде көрсек деп армандаймыз.

Егер балам ұйықтағым келмейді деп қарсылық білдірсе, оған жұлдызды аспанды көрсетем деп мотивация беремін. (барлық жерде жарықты, фонарик жағып, дуршлаг киемін). Бұл әдіс жақсы көмектеседі.

Ұйықтар алдында баламның арқасын, басын уқалап беремін. (олүшін көзін жұмып жатуы керек).

Балама өзінді жағажайдағы крокодилмын деп елестет деймін. (немесе бегемот т.б.). Жылы жерде, қол-аяғыңды босатып, көз күнге қара алмайтындай өзі жұмылады, салқын жер соғып тұр, жылы жерде жатқан рахат деп ұйқыға дайындаймын.

Жанама мотивация беру

Қызым тез ұйықтап қалу үшін мен жастықтың атынан сөйлеймін. Жастық оған сиқырлы түс көретініне уәде береді. Қызыма ұнайды. Ал таңертең жастық оған қандай түс көрсеткенін айтып береді.

Кешке жақын қызымның ұйықтауға қарсылық білдіретінін біліп, жанама мотивация қолдануды жөн көрдім. Жұмсақ кірпіні алып, соның атынан сөйледім. «Қызым, мен қатты шаршадым. Сенің төсегіңде ұйықтай тұруға бола ма?».

«Иә, болады!» – деді таңқалып.

«Ал сен менің төсегімде жата тұр».

Куратордан кеңес:

Алдағы болатын жағдайға мотивация беруге болады: «Әкең жұмыстан келіп: «қызым ұйықтап қалыпты ғой. Ақылдым сол! деп таңқалатын болады».

Куратордан кеңес:

Ұйықтауға мотивация беру үшін нәтижесінде болатын дүниемен емес, процеспен қызықтыру керек.

Мысалы:

- Бала өзін күннің көзінде көзін жұмып, қыздырынып жатқан бақа сияқты сезінсін;
- Ертегілер айту;
- Ұйқы туралы қызықты, қысқа ертегі айту (ол үлкен, күшті болуға көмектеседі, уақытты қысқартуға болады, қазір көзіңді жұмсаң, ашқан кезде уақыт тез өте шығады);
- Көзіңді жұмып, қызықты түсті ұстап тұруға болады. Әйтпесе ол сенен қашып кетеді;

Куратордан кеңес:

Ұйқыға қатысты мотивацияға талдау жасаймыз:

- Нәтижеге мотивация беру: егер бала ұйықтағысы келмесе, егер ұйықтасаң осы затты аласың деп мотивация беруге болады. Ол зат өте құнды және баланың қолы жетпей жүрген болуы керек.
- Процеспен мотивация беру – егер сіздің өтінішіңізді орындаса, бір қызық жағдай болады. Ұйқы мәселесінде тек қана осы ұйқыға қатысты мотивация беруге болады.

Егер ұйықтасаң. Сиқырлы, ғажап түстер көрінетінін суреттеп жеткізу.

- Жанама мотивация – сүйікті ойыншығың ұйықтап жатыр, Қане, сенде ұйықта. Қарашы, қонжығың қатты шаршап қалды. Ол түстен кейін ұйықтағысы келеді. Бірге ұйықтасандар қуанар еді. Немесе бұл жағдайда кішкентай інісі мен қарындасын мысалға алуға болады. Көп ұйықтаса тез өседі. Ағаң сияқты тез өскің келе ме? Онда ұйықтау керек. Олар сені қуып жетеді. Сен олардың өзіңнен үлкен болғанын қаламайсың ғой? Ондай болса тезірек ұйықта. Мен саған көмектесемін. Көзіңді жұм!

Бала өтінішіңізді орындағысы келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Біз әжесінің үйіндегі балабақшаға баруымыз керек еді (үйінен ашып қойған). Балам ол жаққа барғысы келмеді Үйде менімен қалғысы келді. Мен оған кешке түрлі түсті күріш дайындап беремін деп айттым. (күрішпен ойнағанды жақсы көреді). Кешкі тамақтан кейін екеуміз ойнаймыз деп едім, жақсы көңіл күймен әжесіне кетті.

Балалар орталығынан ұлымды алуға барып едім, айқайлап жылады. Басқа этажға түстік. Оны басқа бір нәрсемен қызықтыру керегін түсіндім. Қазір жануарларды көруге барамыз дедім. Зоодүкенге кірдік. Ол құстар мен жәндіктерге қызыға қарады. Осылай көңілін басқа жаққа аударып, алып кеттім.

Процесті ойынға айналдыру

Сенбі күні балам әжесінің үйіне барғысы келмеді. Мен оған пошташы болып, әжесіне бізден бір банкі бал апарып беруін өтіндім. Ол қуана келісті. Бір бір дана прополисті әдемілеп пергамент қағазына орап, сыртын скотчпен қаптадық. Баламның қызыққаны соншалық, артымнан қуып жүріп, тезірек киініп, әжесіне сыйлықты апаруға асықты.

Кейде баламмен бірге тамақ жасаймыз. Мейрамханадағыдай сервировка жаса деп тапсырма беремін.

Балам ғалымдар түрлі эксперимент жасайтын балаларға арналған бағдарламаны көргенді жақсы көреді. Соны екеуміз қайталаймыз. Ол түрлі бояуыштарды қосады. Маған жұмыс жасау керек. Онымен ойнауға уақытым болмағанда, балама «Тіл алатын элексир» ойлап табуын тапсырдым. Ол қуана келісті. Оны қолына тамыздық. Сол кезде балам бірден тілалғыш болып, бәрін бір айтқаннан жасайтын болды.

Балам көліктің кілтін алып алды. Бергісі келмеді. Мен ойынмен мотивация бергім келді. «Қане, маған көлік жүргізуге көмектесші. Әйтпесе қатты шаршап тұрмын. Менің штурманом бол! Маған жолды көрсетіп отырасың. Әкел кілтті, тезірек барайық» дедім.

Жанама мотивация

Маған жанама мотивация өте қажет болды. Мен оны қалай қолдану керегін түсіндім. Бір апта бойы кішкентай бауыры үлкен әпкесінен бәрін үйренеді деп айтып жүрдім.

Мысалы: 1) егер сен ойыншықтарыңды жинап жүрсең, ол да солай сенің артыңнан қайталайды.

2) егер кітаптарыңды жыртпай, ұқыпты ұстайтын болсаң, інің де көргенін жасайды.

Біздің баққа бармағанымызға бір апта болыпты. Балам соңғы рет ол жаққа барғанда ойыншығын қалдырып кеткен. Егер дүйсенді күні сол жаққа баратын болсақ, ойыншықтарың сені сағынып қалыпты, барып алып кетейік дейміз.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Балам ағаштың бұталардың бір жерге үйіп жинағысы келмеді. (балалар бұталарды бұттарына қысып алып жүргенді жақсы көреді). «Балам, мына бұтына ана жерге апаршы, орманды жинады. Барлықсынған бұталарды бір жерге үю керек. Сонда орманды күзетуші саған рахмет айтады». Рахмет айтады деген сөзді естіген соң, бірден жинай бастады.

Бала үй жинауға көмектескісі келмейді

Нәтижеге мотивация беру

«Жақсы істер» ойынын ойнауға ұсыныс айттым. Оған ыдыс жуу, тамақ алдында қол жуу, ойыншық жинау, кітап оқу кіреді. Мұның барлығын жасаса, перизат (фея) кәмпит әкеледі. Перизат әдетте бізге күніне бір рет келеді. Енді балаға ананы жаса, мынаны жаса деп айтпай-ақ қоюға болады. Ол барлығын айтқызбай жасап, «анашым, перизатқа звондашы» дейді. Мен кәмпитті шкафқа салфп қоямын. Ол жеп алады. Мен оны барлығын жинап, маған көмектескені үшін мақтаймын.

Ыдыс жууға балдық жүйе енгіздім. Бір рет жуса- 1 балл. 9 бал жинаса – тосынсый алады. Қызым тосынсыйды жақсы көреді. 9 рет жуу да көп емес. Күніне 3 рет жуса болды. Қазір жақсы болды, ыдыс жуу керек деп айтпаймын. Мен мақтауды ұмытпаймын. Әкесі екеумізге оның ыдыс жуғаны ұнайтынын айтамын (нәтижеге мотивация). Қанша балл жинау керегін есіне салып тұрамын.

Балаларға мотивация беру туралы жолдасыммен ақылдасып, тоңазытқышқа плакат іліп қояйық деп шештік. Әрбір жетістіктері үшін жұлдызша салып отырамыз. 15 жұлдызша жиналғанда «Роботтар қаласына» барамыз. Бұл балалардың армандап жүрген жері. Қызым бірінші рет қырсықпай сабағын оқыды. Төсектерін өздері салды. Ыдыс жуып тастады. (Бүгін ағасы ыдыс жуғанына ренжіді). Әйтеуір үйде жасалу керек

нәрсенің бәрін тындырып шықты. Біз олардың пысықтығына тәнті болып, мақтап отырдық.

Бала сабақ оқығысы, тапсырманы орындағысы келмейді

Нәтижеге мотивация беру

Еуропаға барамыз деп мотивация беремін. Ол жақта ешқашан болмадық. Бірақ аналары (мен) сондай шешім қабылдадым: Балам, мен мектепте ағылшын тілін оқисың. Мен неміс тілін ұмытайын дедім. Шетелге тіл білмей бару қиын. Анашым, біз қашан барамыз? 20 жылдан кейін бе? Маңызды емес! Әрқашан дайын болуымыз керек. Қане, сабақты бірге оқиық. Жарайды - деді балам. Екі сабақты бірге жасадық.

Қызымның өз бетімен сабақ оқуына мотивация бере алдым. Жақын құрбысын үйге қонаққа шақырамыз дедім. Ол сабағын оқып, ыдысты да жуып тастады. Құрбысы келгенде екеуі бірінші сабақтарын орындады.

Балам бәрін «ертең» жасаймын дегенде, онда ертең өте қиын болатынын айтамын. Күнделігіңе қарашы, қаншама тапсырма берген. Бәрін ертеңге қалдырсаң, ауыр күн болады деймін. Балам көп тапсырма берілгенін көрген соң, бүгін жартысын жасап тастайды.

Процесті ойынға айналдыру

Баламның математика сабағын махаббатпен орындағанын қалаймын. Сол үшін автоматты түрде тексеретін вебсайт таптым. Ол тапсырманы қызығып орындайды. Түсінбесе, менен сұрайды. Немесе қысқа теорияны оқып ал деймін. Оған ұнайды.

Жанама мотивация

Балам пианинада ойнады. Кейде қолын жаттықтыруға ерінеді. Сол кезде жанама мотивация беремін. «Есіңде ме, әкең өткен жолы естіп қатты таңқалды. Қане, тағы да қолыңды жаттықтыр. Әкең одан сайын таңқалсын. Сенің қолыңнан келеді».

Қызым концертке қатысқысы келмеді. Мен: сен қалай видео көресің. Егер өзің түспесең дедім. Әкеңе не көрсетеміз? Қызым қатысты. Кешке жақсы өнер көрсеткені үшін бәріміздің алдымызда мақтанды.

Баламның сабақ орындағысы келмеді. Оның ең жақсы көретін ойыншығы – күшікті алдым. Алдыма отырғыздым да, екеуміз сенің сабақ оқығаныңа қарап отырамыз дедім. Балам қуана-қуана сабағын оқыды. Күшіктің атынан сөйлегенде қуанды, ұялды. 7,5 жаста болса да. Кешке үй жинамады. Бәрін тазалап қойсаң. әкең қатты қуанатын еді деп едім, жинады.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Қазақ тілін жақсы оқуына мотивация беремін. (фамилиясын жазғанда 2 қате жіберді). Сен үлкен бастық болғанда қалай қол қоясың?-дедім.

Қызым бір балаға ұнағысы келіп, сабағын орындады. Өйткені біз оған: « ұлдарға ақылды қыздарды жақсы көреді» деп айтқанбыз.

Балам балық аулау туралы компьютердік ойынды жақсы көреді. Бірақ ережелерін оқымайды. Есесіне, аулап отырған балықтарының атын оқып үйренді. Оқи алатынын жақсы екенін, ойындағы процесті түсінетіндігін мақтап айтамын.

Балалар арасындағы конфликт

Процесті ойынға айналдыру

Қызым әшекейлері тұрған шкатулкамен ойнады. Кішкентай балам оған тала бастады. Қызым бермеймін деп бақырды. Кішкентай меде ойнағым келеді деді. Екеуі айқайласты. Мен қызыма оның ішінде бауырына қандай қазына бар екенін көрсетші дедім. Қызым көрсеткісі келмеді. Бәрі менікі дегенін қоймады.

Мен ойын ойлап таптым: қазір сендер бұл заттарды кезек-кезек көрсеіңдер. Естерінде сақтайсыңдар. Одан кейін ол затты

тығамыз. Сендер іздейтін боласындар. Олар ұрысқандарын ұмытып, қазынаны іздеуге кірісті.

Жанама мотивация

Кешке тағы да ойыншық үшін талас басталды. Мен сол кезде қолыма нәскиді киіп алып, соның атынан балаларға ұрысуға болмайтынын түсіндірдім. Балалар бірден қоя қойды.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Екі қызым ойыншықты бөлісе алмай жылады. Әрқайсысы бұл менікі деп. Мен біреуін шақырып алдым да: сен кішкентайсың ғой, әпкеңе бер дедім. Сен аямшақ емессің ғой. Одан да бүгін бөлмеде басшы боласың. Барлығын қадағалайсың. Таласпай ойнаңдар! Қызыма «сен басқарасың» деген ұнап қалды да, таласуды қойды.

Куратордан кеңес:

Балалар арасындағы қызғаныштан ешқашан құтылмайсыз. Тек олардың бірге тату ойнауларына жағдай жасау керек. Балаға үлкен болудың қандай күшті екенін түсіндіріңіз. Керемет образ ойластырыңыз. Ол сияқты бауыры немесе сіңілісі бола алмайтынын жеткізіңіз. Өзінен кішілерге қамқор болып, қолынан жетектеп, барынша мейірімді болу керекін қызықты рефлексстерді көрсетіңіз.

Тағы басқа жағдайда

Нәтижеге мотивация беру

Мен балаларыма жаңа блокнот бастадым. Ол жерге күнделікті жақсы қылықтары үшін наклейка жабыстырып отырамын. Қызығушылықтары басылып қалмас үшін блокноттың жартысы наклейкамен толғанда, оларға кішкентай сыйлық беремін. Барлық беті толғанда әрқайсысы үлкен сыйлықтан алатын болады. (бір айдың ішінде күнде наклейка жинаулары керек. Соған сай блокнот таңдадым)

Балам тырнағын тітсеуін қоса, робот әперем деп уәде бердім. Бұл оған аз көрінген сияқты. Қасына ат қостым. Енді қолын аузына сала бергенде: робот пен ат деп айтатын болдым. Бірден қояды.

Бір кездері мотивация үшін тақтаны қолдандым. Әсіресе балабақшаға жиналғанда қатты көмектесті. Өзім жасағанмын. Вордта таблица жасап, соған сай суреттер таңдадым (Ерте тұру, жуыну, киіну, үйден шығу) Күнде таңертең осы жерге наклейка жабыстырдық. Бәрін дұрыс жасасақ әрине. Апта соңында 3 ұяшық бос боп қалады. (белгілі себеппен орындамаған). Демалыс күні балаларға қызық болатын жерге барамыз.

Мультфильм көру үшін ақша табмыз. Бір тапсырма орындасақ, банкаға каштан немесе декорға арналған шарды саламыз).

Одан кейін санаймыз. Бір шар - 5 минут мультфильм көруге болады дегенді білдіреді.

Процесті ойынға айналдыру

Бізде бір тышқан туралы кітап болған. Ол таңертең тұрғысы келмегенде анасы үстіне су құятын. Мен балама сол ертегідей бірақ, жұмсағырақ қып айтамын. «Қазір тышқанға су құйғандай саған су шашамын» деймін де, одан кейін термальді суымды сеуіп-сеуіп жіберемін. Ол айқайлап қуанады. Тағы да шашшы деп сұрайды. Төсектен оңай әрі көңілді тұрады. «Тышқанға су шашшы, су шашшы» дейді.

Мейрамханада тамақтандық. Бір кезде қызымның іші пыса бастады. Тіс тазалағышты санап, стақандағы суды бір-біріне құйып ойнашы дедік. Үлкендерге қызық емес болса да, қызымды ұзақ алданып отырды. Үстелді жинасаң кәмпит беремін дедім. 15 минуттан кейін тап-таза болды.

Балам бір кездері лего ойынын ойнамай кетті. Егер легоны жинап, бір нәрсе құрастырсаң, ол өз қлыңмен жасалған ғажап дүние болады деп мотивация бердім.

Жанама мотивация

Итпен жанама мотивация беріп көрдім. Ит қызыма өтініш жасады. Маған емес, басқа жаққа допты лақтыршы. Әйтпесе

денем ауырады, қорқамын дедім. Қызым күліп, шынымен допты басқа жаққа лақтырды.

Бізде жанама мотивация жақсы жұмыс жасайды. Дача деген қоян пайда болды. Әкесі қоян екеуінің қайсысы жылдам деп жарыс өткізеді. Ол ұлды өз бетімен киінуге және жуынуға үйретеді.

Өз бетінше әрекет жасауына қолдау көрсету

Бірде тырнақ алу проблема. Қызыма түрлі лак жиынтығын сатып алдым. Саған әдемі маникюр жасау үшін, алдымен тырнағыңды алу керек дедім. Ұзын тырнақпен қолымды ұстағанда тырнап жібересің деп те айттым. Көңіл күйі жақсы болғанда маникюр жасап берейін деймін. (әсіресе мультфильм көріп отырған немесе таңғы астан кейін)

Суға түсуге сөмкемізді жинай бастадық. Қызым ештеңені ұмытып кетпейді деп мотивация бердім. Өйткені ол үлкен, су, ойыншық, крем бәрін өзі салып қояды дедім.

Куратордан кеңес:

Мотивацияның тағы бір түрі – үлкен болу және бәрін өз бетімен жасау (әсіресе үлкен болғым келмеді, кішкентай болғым келеді деген балаларға). Мысалы: сен көлік жүргізе аласың деп түсіндіру. Өзің қалаған киімді кие аласың. Көшеде жалғыз жүре аласың. Дүкеннен қалаған нәрсенді сатып

ала аласың. Әкең сияқты күшті боласың. Қыз балаларға анаң сияқты тырнағыңды бояп, әдемілене аласың. Нешеде жатып, нешеде тұруды, қанша уақыт теледидар қарауды өзің шешесің деген сияқты және т.б.

Куратордан кеңес:

Үлкен балаларға бір аптада наклейка жинаған тиімді. Сонда жинағандарына қарай бонус алады. Мысалы, жайырақ ұйықтай алады, теледидарды ұзағырақ қарайды, киноға барады, бірге сүйікті істерімен айналыса алады (печенье пісіру, мастер-класқа бару), бұлардың бәрі балаларға ұнайды.